І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 164. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 13-го ВЕРЕСНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, SEPTEMBER 13, 1974 No. 164. VOL. LXXXI.

„НЮ ЙОРК ТАЙМС" В РЕДАКЦІЙНІЙ СТАТТІ ВИСТУПАЄ В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ, ЗВЕРТАЄ УВАГУ НА ДОЛЮ МОРОЗА, ПЛЮЩА Й УКРАЇНСЬКИХ ДИСИДЕНТІВ, ПЕРЕСТЕРІГАЄ МОСКВУ МОЖЛИВІСТЮ УНІВЕРСАЛЬНОГО ПРОТЕСТУ.

Ню Йорк. „Мороз і Плющ не є добре відомі на Заході і їхня недоля здобула малу увагу поза українськими колами в цій країні і Канаді. Можливо, що власне тому совєтські власті були глухі на прохання в їхній обороні від міжнародних груп оборони особистих вольностей. Московські плянувальники політики не повинні самих себе обманювати, очікуючи, що аж якесь грубе насильство над двома українцями перетворить протест у дійсно універсальний" — пише „Н. Й. Таймс" у редакційному коментарі: „Українська несправедливість", надрукованому у виданні з четверга, 12-го вересня. Редакційний коментар „Ню Йорк Таймсу" говорить сам за себе, отже передруковуємо його в англійському оригіналі та українському перекладі.

Ukrainian Injustice

Despite alternating tactics of persuasion and oppression, the Soviet authorities in Moscow still find themselves stymied by the tenacity of the dissident nationalist movement in the Ukraine, second most populous republic of the Soviet Union.

Ukrainian nationalism has had a checkered history in the twentieth century, bounced as it has been between the forces of German fascism and Soviet Communism. In recent years, however, it has gained influential champions among the other dissident groups of Moscow and Leningrad.

The current symbols of the Ukrainian campaign against Russian domination are a 38-year-old historian named Valentyn Moroz, reportedly held by the Soviet secret police in Vladimir prison, and 35-year-old Leonid I. Plyushch, a cybernetics specialist associated with the Ukrainian Academy of Sciences until his "psychiatric detention" in 1972. Both men were openly engaged in the civil rights struggle which has tied together many of the Soviet dissidents. Such distinguished leaders of that movement as Andrei Sakharov and Pavel Litvinov have repeatedly protested the inhumane and illegal conditions of their detention.

Moroz and Plyushch are not well known in the West, and their plight has attracted little attention outside the circles of Ukrainians in this country and Canada. Perhaps for this reason, Soviet authorities have so far turned deaf ears to pleas in their behalf from international civil libertarian groups. Moscow's policymakers should not be deluded into waiting until some specific outrage against the two Ukrainians makes the protest genuinely universal.

Українська несправедливість

Не зважаючи на змінливу тактику умовлювання і опресії, совєтські власті в Москві все ще не дають собі ради з наполегливістю дисидентського націоналістичного руху в Україні, другій найбільш залюдненій республіці Совєтського Союзу.

Український націоналізм мав у двадцятому сторіччі мінливу історію, штовханий силами німецького фашизму і совєтського комунізму. Проте, в останніх роках він здобув впливових чемпіонів між дисидентськими групами Москви і Ленінграду.

Теперішніми символами української боротьби проти російського панування є 38-літній історик Валентин Мороз, якого — як інформують — совєтська тайна поліція тримає у Владимірській тюрмі, та 35-літній Леонід Плющ, спеціяліст в кібернетиці, співробітник Української Академії Наук до часу його „психіятричного ув'язнення" в 1972-му році. Обидва вони були явно заанґажовані в боротьбі за громадянські права, яка об'єднала багатьох совєтських дисидентів. Такі видатні провідники того руху, як Андрей Сахаров та Павел Літвінов повторно протестували проти нелюдяних і беззаконних умов їхнього ув'язнення.

Мороз і Плющ не є добре відомі на Заході і їхня недоля здобула малу увагу поза українськими колами в цій країні і Канаді. Можливо, що власне тому совєтські власті були глухі на прохання в їхній обороні від міжнародних груп оборони особистих вольностей. Московські плянувальники політики не повинні самих себе обманювати, очікуючи, що аж якесь грубе насильство над двома українцями перетворить протест у дійсно універсальний.

СОВЄТСЬКІ НІМЦІ НАМАГАЮТЬСЯ ЕМІҐРУВАТИ З СССР

Москва. — Совєтський уряд має клопоти не тільки з дисидентами, які не вгавають з критикою політики режиму, вимагаючи пошанування основних прав людини, і з жидами, які хочуть еміґрувати до Ізраїля, а також з досить численною групою етнічних німців, які також вирішили, що їм таки краще покинути Совєтський Союз і повернутися до країни батьків, чи дідів. Ідеться тут про німецьку етнічну групу, що за переписом 1970 року нараховувала 1,846,317 осіб, які є нащадками німецьких поселенців над Волгою з перед 200 років. До часу Другої світової війни територія, заселена німцями, творила адміністративно Автономну Совєтську Волзько - Німецьку Соціялістичну Республіку зі столицею в Покровську. У зв'язку з совєтсько - німецькою війною ця республіка була зліквідована з наказу Сталіна, а німці виселені на Сибір і до Казахстану, де вони в основному проживають до сьогодні. Останньо серед совєтських німців поширилося бажання виїзду з СССР і, спираючись на активну підтримку західньонімецького уряду, вони мають досить добрі вигляди на еміґрацію. За неофіційними даними, близько 40,000 німців вже зголосили своє бажання виїхати з СССР і внесли заяви на видання виїздних віз. Засадничо, совєтський уряд видає тепер візи для яких 500 осіб німецького походження місячно. В 1973 році виїхало 4,441 німців з СССР до Західньої Німеччини. Майже немає аплікацій, як інформують, на виїзд до Східньої Німеччини.

На початку цього тижня в Москві поширено лист совєтських німців серед закордонних кореспондентів, в якому яких 3,500 голов родин, які репрезентують біля 15,000 совєтських німців, вимагають дозволу на виїзд з СССР. Апель совєтських німців про допомогу скерований до західньонімецького канцлера Г. Шмідта.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

АЛЛЕНТАВН І ОКОЛИЦЯ ВІДЗНАЧИТЬ 80-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ

Аллентавн. — Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу цієї округи, відзначаючи 80-річчя УНС, влаштовує в неділю 29-го вересня ц. р. о год. 3-ій по полудні в залі Українського Клюбу при 803 північ Фронт вулиця в Аллентавні — Ювілейний бенкет і забаву. Головну промову на цій імпрезі виголосить головний касир УНСоюзу мґр Уляна Дячук. У мистецькій програмі виступить танцювальний гурток під керівництвом Шірлі Прамік. До танців приграватиме оркестра Союзівки.

ВІДБИВАНКОВІ ЗМАГАННЯ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Керґонксон. — Відбиванкова ланка при СУАСТ-Схід, як інформують організатори, влаштовує цієї суботи і неділі, 14 і 15-го вересня, на відбиванковій площі Союзівки — відбиванкові змагання за чемпіонат північно-східніх стейтів Америки юньйорських жіночих команд. Початок змагань 12-та година вполудне.

ТУІА ПРИЗНАЧАЄ СТИПЕНДІЇ

Ню Йорк. — Управа Товариства Українських Інженерів Америки повідомляє, що вона оголосила призначення стипендій на навчальний 1974-75 рік для здібних і незаможних українських студентів інженерних наук. Управа просить пересилати на адресу Товариства: (Ukrainian Engineers Society of America, Met. Branch, 2 East 79St. New York, N.Y. 10021) подання про призначення стипендії та інформацію про фінансовий стан і успіхи в студіях із залученими рекомендаціями від громадських і церковних установ.

ЗУСТРІЧ КОЛИШНІХ СТУДЕНТІВ ЛЮВЕНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Союзівка, Керґонксон. — Колишні студенти Лювенського університету (Бельгія), влаштовують в днях 2 і 3-го листопада 1974 р. (субота і неділя) на відпочинковій оселі УНСоюзу Союзівці свою чергову товариську зустріч.

ПІЯНІСТ Р. РУДНИЦЬКИЙ ДАЄ КОНЦЕРТ НА ВИБОРЧИЙ ФОНД БОГДАНА ФУТЕЯ

Клівленд, Огайо. — Комітет „Богдан Футей до Конґресу" повідомляє, що в п'ятницю 27 вересня о год. 8 вечора відбудеться в залі Балдвін Волес Коледж, 95 East Bagiey Road, концерт дохід з якого буде переданий на виборчий фонд адвоката Богдана Футея, який кандидує з 23 виборчої округи. В програмі мистецькі точки у виконанні нашого найвидатнішого піяніста Романа Рудницького і сопрано Рози Рудницької.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ВЕЧІР В ІРВІНҐТОНІ

Ірвінґтон. — 86-ий Відділ Союзу Українок Америки в Нюарку, Н. Дж. інформує, що в п'ятницю, 4-го жовтня ц. р., о год. 7:30 вечора в залі української православної церкви (Лайонс евеню) відбудеться Літературно-Мистецький вечір Юрія Стефаника з Едмонтону і Якова Гніздовського з Ню Йорку. Вступне слово виголосить голова Об'єднання Українських Письменників „Слово" Григорій Костюк. В тому ж часі відбудеться виставка деревортів Якова Гніздовського.

ПОМЕР ІНЖ. ІВАН ЯМРОЗИК

Ню Йорк. — Тут ненадійно помер ранком 12 вересня на 73 році життя інж. Іван Ямрозик, член Товариства Українських Інженерів у ЗСА і активний громадський діяч. Покійний народився 27 січня 1902 р. і до еміґрації з України проживав у Тернополі, де був директором міської електрівні. Студії закінчив на політехніці в Данціґу і якраз тепер займався зорганізуванням з'їзду кол. українських абсольвентів цієї високої технічної школи. Він належав також до комітету, який перевів організацію відбутого тиждень тому успішного з'їзду колишніх мешканців Тернополя і околиці. Покійний осиротив дружину, сина та дочку з родиною.

СПРАВА В. МОРОЗА Й УКРАЇНСЬКИХ ДИСИДЕНТІВ НА МІЖНАРОДНОМУ КОНҐРЕСІ СЛАВІСТІВ У БАНФІ, КАНАДА

Банф, Альберта (ОУПС). — В приявності коло півтори тисячі учасників із Канади, Вел. Британії, Америки й СССР відбувся в днях 4-7 вересня 1974 р. в курортній місцевості Скалистих гір у Канаді — Банфі перший конґрес західніх славістів і сходознавців, у якому взяли участь понад пів сотні українських учених. Доповіді виголосили проф. Б. Боцюрків, С. Горак, В. Маркусь, Яр. Рудницький, Іван Лисяк-Рудницький, О. Пріцак, Р. Олійник-Рахманний та ін. На заключному бенкеті 6-го вересня міністер закордонних справ Канади Аллан Мекенен вручив почесні грамоти двом заслуженим славістам д-рові Ватсонові Кірконеллові й д-рові Яр. Рудницькому. Дуже рухливим виявився Комітет Оборони В. Мороза, що розповсюджував відповідні матеріяли про нього й про українську справу в СССР. Виступаючи на сесії присвяченій русифікації народів під совєтами, а зокрема русифікації української мови в УССР, проф. Яр. Рудницький прочитав на закінчення своєї доповіді заяву-звернення Української Наукової Ради в Вільному Світі в українській мові. Він сказав:

„Від довгих років не перестають приходити з України трагічні вістки про систематичне переслідування української інтеліґенції за найменший прояв свобідної думки. Арештують, судять, звільняють з праці сотки інтеліґентів-фахівців за те, що офіційно називається „антисовєтськими настроями" „антисовєтською пропагандою", „буржуазно-націоналістичними тенденціями". В дійсності ідеться про нонконформістичну думку в наукових, мистецьких та суспільно-політичних дослідах або в оцінці актуальних подій.

Процес цей охоплює цілий Совєтський Союз, як це відомо з діяльности проф. Сахарова і ним очолюваного Комітету оборони прав людини в СССР. Але найчисленніших та найбрутальніших переслідувань зазнає українська інтелегенція, яку в додаток до репресій за оборону універсальних прав режимові органи переслідують ще за домання свободи для України, для української мови й культури, за зберігання традицій та релігійного життя в Україні.

Масові арешти відбулися в Україні в 1965-66 рр. і в 1972 р. В совєтському „концентраційному архипелягу" найбільшу скількість політичних в'язнів творять українці. Це потверджують всі документи совєтського „Самвидаву", — „Хроніка . . ." та „Український Вісник", як теж численні спогади колишніх в'язнів совєтських тюрем і лагерів, які тепер перебувають на Заході.

Тут наведемо тільки найвизначніші імена наукових діячів та мистців і громадських діячів, як теж найновіші інквізиційні репресії в різних наукових установах: В. Мороз — професор історії, В. Плющ — математик, Надія й Іван Світличні — літератори, Є. Сверстюк — письменник, В. Чорновіл — журналіст, Ірина й Ігор Калинці — поети, С. Шабатура — мистець, В. Караванський — журналіст, і його його жінка Н. Строката — біолог, Є. Лісовий і В. Пронюк — співробітники Інституту Філософії Академії Наук в Києві.

Масові звільнення з праці за „націоналістичні ухили" відбулися в 1973-74 рр. в інститутах історії, мистецтва, філософії в Києві, — напр. в Інституті ботаніки звільнено 22 наукових співробітників. У Львові, в Інституті суспільних наук звільнено в цьому періоді 14 наукових співробітників, як теж в Державному Університеті цього ж міста. Подібні звільнення мали місце в Черкасах, Кіровограді, і ін.

Тому ми звертаємося цим письмом до урядів поодиноких держав, до міжнародних інституцій та до наших колеґ в університетах різних країн, щоб вони своїми листами до уряду СССР вимагали звільнення з концтаборів українських культурних діячів та вимагали пошанування основних прав людини й народів в СССР".

Приявні на доповіді проф. Яр. Рудницького делеґати з СССР старалися заперечити всякий утиск української інтеліґенції під сов. режимом, але їм давали належну відсіч українські вчені західнього світу. Банфський конґрес — був черговою перемогою української правди на міжнародному форумі.

Чілійська хунта звільнить політичних в'язнів, якщо Совєтський Союз і Куба зроблять це саме

Сантіяґо, Чіле. — У понеділок, 11-го вересня, провідник чілійської хунти генерал Авґусто Піноше Уґарте заявив, що військовий уряд готовий дозволити на виїзд всім політичним в'язням, крім кількох найбільш „небезпечним", якщо Совєтський Союз і Куба зроблять це саме. Над цим звільненням в'язнів мав би наглядати Міжнародний Червоний Хрест. Генерал Піноше сказав, що СССР, Куба та інші комуністичні держави завжди закидають військовому урядові Чіле, що він заперечує своїм громадянам людські права й тому нехай ці країни встановлять приклад і звільнять своїх політичних в'язнів.

Цю заяву виголосив генерал Піноше під час відзначувань першої річниці повалення влади марксистського президента Сальвадора Альєнде. Провідник хунти також сказав, що військовий уряд дещо послабить свою необмежену контролю над країною, але зазначив, що поліційна година триватиме далі та що військові суди продовжуватимуть свою діяльність „ще досить довгий час".

Щоб доказати свою готовість звільнити політичних в'язнів, військовий уряд Чіле у вівторок, 10-го вересня, звільнив з в'язниці Орлянда Летеліера, колишнього міністра оборони й одного з найближчих дорадників Сальвадора Альєнде. Летеліер відлетів до Венесуелі.

Президент Форд уточнив своє становище відносно помилувань

Вашингтон. — У середу, 11 вересня, лідери Республіканських меншин в обох Палатах Конґресу і речники Білого Дому заявили, що президент Джералд Форд не розглядає можливостей загального помилування всіх осіб, обвинувачених за Вотерґейтську та споріднені афери, а натомість розглядатиме справу кожного обвинуваченого окремо, якщо даний обвинувачений, чи вже засуджений звернеться до Білого Дому в справі помилування. Білий Дім також заявив, що заява заступника пресового секретаря Джона Гюшена з вівтірка, 10-го вересня, була „зле інтерпретована". Як відомо, Гюшен тоді сказав, що можливість помилування всіх колишніх дорадників і співпрацівників Ричарда Ніксона, обвинувачених у причетності до Вотерґейтської справи, є тепер під розглядом Президента. Коли ця заява викликала гостру критику з боку не тільки демократичних, а також республіканських законодавців і американського загалу, то Білий Дім, не признаючися до помилки, повідомив, що заява була „зле інтерпретована" та що президент Форд ніколи не плянував проголошувати загальне помилування. Думають, що нова заява дещо успокоїть ситуацію, бо коментатори вважають, що більшість населення правдоподібно погодилася б на помилування деяких колишніх співпрацівників колишнього президента Ніксона, але тільки тоді, коли б справа кожного обвинуваченого була розглянена окремо.

В ЕТІОПІЇ ЗЛІКВІДОВАНО МОНАРХІЮ

Аддіс Абаба. — Згідно з найновішими радіовими повідомленнями із столиці Етіопії, військові кола перевели 12 вересня ліквідацію найстаршої у світі монархії, усуваючи насильно імператора Гайле Селессіє І. Таким чином, військова революта проти імператора, що почалась перед семи місяцями і велась під кличем конечности далекойдучих політичних і соціяльних реформ та ліквідації корупції в уряді, завершилась повним успіхом. 82-літній імператор уже раніше був позбавлений можливостей виконувати будь-яку владу в країні, зберігаючи тільки свій імператорський титул. 11 вересня військова поліція арештувала дочку Гайле Селассія і захопила її палату. Ця подія була фактично прелюдією до усунення самого імператора і до ліквідації в Етіопії монархії, яка своїми початками сягає середини 1-го тисячеліття до н. Х.

Модерна етіопська держава оформилась, однак, щойно в половині XIX ст., а повне об'єднання країни наступило за панування імператора (неґуса) Менеліка II, засновника теперішньої столиці Аддіс Абаби. Гайле Селассіє став імператором в 1930 р. Дійсне його прізвище Тафарі Маконнен. Гайле Селассіє перетворив Етіопію в конституційну монархію і перевів ряд найконечніших реформ, але його заходи були перервані у зв'язку з нападом на Етіопію в 1935 р. фашистської Італії. Гайле Селяссіє мусів покинути свою країну і перебував на вигнанні аж до 1941 року, коли Етіопію звільнили альянти. Ітіопія, яка займає територію 457,-256 кв. миль і має 27 мільйонів населення, вважається економічно відсталою країною.

В Парижі відбувся масовий здвиг комуністів

Париж. — Тут відбувся під кінець минулого тижня традиційний „фестиваль" Французької комуністичної партії з метою зібрати для партійної каси потрібні фінансові засоби. Святкування завершились в неділю 8 вересня у підміському парку, де згромадилось понад 100,-000 комуністів, щоб взяти участь у різних фестивальних імпрезах. На фестивалі були репрезентовані комуністичні партії різних країн, але цей останній масовий здвиг фактично не мав прямого політичного характеру, а виключно розваговий, що навіть викликало негодування старших членів французької компартії. Того роду комуністичні фестивалі у Франції були започатковані перед 44 роками комуністичним щоденником „Юманіте" і з того часу вони продовжуються без перерви, не рахуючи років німецької окупації Франції. Крім зібрання фондів для партійної каси такий фестиваль комуністи використовують для вербування нових членів.

У МОЗАМБІК ЗАГИНУЛО ПОНАД 100 ОСІБ

Луренсо Маркес, Мозамбік. — У заворушеннях, започаткованих місцевими білими поселенцями на вістку про рішення португальського уряду передати урядування у цій досі португальській колонії повстанській групі Фрелімо (Фронт за Визволення Мозамбік), загинуло не менше 100 осіб, а понад 250 осіб було поранено.

Старанням УВАН відбувся літній симпозіюм з українознавчої проблематики

Лексінґтон, Н.Й. (Н.Н.). — Від 19 до 23 серпня 1974 р. тут, у пансіоні „Карпатія", з ініціятиви групи професорів американських університетів у складі: Ренати Голод, Євгена Лащика, Олега Третяка та ін., під протекторатом Української Вільної Академії Наук у ЗСА, успішно відбувся літній симпозіюм, присвячений найактуальнішим проблемам сучасної української історії і літератури. Головними доповідачами були: д-р Роман Шпорлюк, надзвичайний професор новітньої історії Східньої Европи Мічіґенського університету, і Григорій Грабович, докторант філософії в Гарвардському університеті та співробітник Дослідчого інституту в Гарварді з галузі порівняльної літератури.

Доктор Роман Шпорлюк прочитав цикл лекцій на тему „Україна після смерти Сталіна (політика, культура, суспільна думка, демографічні процеси)", а Григорій Грабович подав огляд модерної української поезії, від О. Олеся до В. Голобородька. Модератором симпозіюму був дійсний член УВАН проф. Григорій Костюк, який, також, на одному із засідань, на прохання учасників симпозіюму, подав докладну інформацію про науково-видавничу діяльність УВАН та про Музей-Архів і бібліотеку ім. Д. Антоновича. У своєму виступі він схарактеризував найважливіші рідкісні добірки документів, що тут зберігаються, наголосивши їх значення для дослідників політичної, культурної та літературної, як української так і східньоевропейської історії і

(Закінчення на стор. 3-ій)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати вадіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

З нагоди Світового Конґресу ТУСМ

Під кінець цього тижня, 13-15 вересня, в Чикаґо відбудеться XIУ Світовий конґрес Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського (ТУСМ), студентського ідеологічного націоналістичного товариства, яке діє в окремих країнах українського поселення, а зокрема активне на терені ЗСА.

Можна різно оцінювати важливість і значення та ролю студентських ідеологічних товариств, але треба погодитися з цим, що такі товариства як ТУСМ, „Зарево" та інші, з чіткими ідеологічними позиціями і специфічними завданнями, — можуть і повинні бути чинником напрямлюючим і центробіжним в житті українського студентства країн поселення. Це зокрема важливе під сучасну пору, коли у наслідок заперечення вартости будь-якої ідеології і трагічного обезцінювання традиційних національних та загальнолюдських цінностей, прийшло до кризи на відтинку моралі, правопорядку, а людину почато розглядати як придаток до техніки і компютора.

Ми не розглядаємо тут практичної діяльности ТУСМ в цілому, а його Світової управи зокрема за останні роки. Все таки, варто буде відзначити позитивні досягнення цієї студентської організації, члени якої так багато зусиль доклали до цього, щоб актуалізувати на українському і позаукраїнському форумах українську національно-визвольну проблематику, а в першу чергу трагічні події на українських землях початку 70-их років. ТУСМ був в авангарді оборонної акції серед студентства, на університетах, на громадському полі, чим здобув для себе загальне признання.

Але сьогодні справа вже не у минулому, а у майбутньому, у програмі і плянах праці на завтра і післязавтра. Треба надіятися, що XIУ Світовий конґрес ТУСМ буде форумом, на якому прийде до обміну думками, до всебічної дискусії і до глибокої застанови над майбутнім не тільки цієї організації, але й ролі та значення всіх подібних угруповань нашої академічної молоді.

Непосильне завдання

Останньо в підсовєтській пресі багато говориться про дві речі: з одного боку йдуть безперервні намагання вивищити так зване „соціялістичне суспільство", поставити на перший плян „вищість" комуністичної системи й „ідеальну упорядкованість в країні Рад", а з другого боку тут і там появляються тривожні сиґнали про акти злочинства, тунеядства, поширення алькоголізму тощо. Очевидно, злочинність, порушення правопорядку, хуліганство і т. д. існували й існують серед різних народів і суспільств споконвіку. Однак про злочинність в СССР досі мало говорилось, особливо ці речі режим старався притаювати перед широкою суспільністю, намагаючись на протязі більше як п'ять десятків років створити нову „безклясову" спільність людей, в якій не було б злочинів взагалі.

У цьому напрямі державна пропаґандивна машина працювала повною парою. Уведено „нові кодекси моралі", комуністичні обряди, звичаї і обичаї, нові „совєтські свята" і врешті посилено судово - поліційну контролю. І все ж виявляється, що система московського колективного соціялістичного ладу не упоралася із завданням. Злочинність в Совєтському Союзі постійно зростає.

Не минуло це суспільне лихо й України. Нововиховані молодики, так звані „маяки", „ударники", „передовики" і просто вулична голота, що рекрутується з дітей високих совєтських чиновників, допускається найогидніших злочинів, особливо супроти свідомого елементу з-посеред українського народу. Вони нападають на вулицях більших міст на молодих студентів, які говорять українською мовою, нищать в магазинах українські книжки і журнали, зчиняють криваві бійки на університетських площах тощо. До цього признаються совєтські судово-поліційні органи, закликаючи навіть письменників порушувати теми молодечої злочинности та хуліганства у своїх творах. Очевидно, що завдання непосильне. Як бо можна з успіхом боротись проти злочинства в системі, яка на злочинах побудована та сама ці злочини практикує!

А. Камінський

„ОСТАННІЙ" ОБОВ'ЯЗОК НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ҐЕНЕРАЦІЇ

Історію можна визначати і міряти по-різному: чи то „великими людьми" Карлайла та їхніми вчинками, чи ідеалістичним детермінізмом Геґеля і його діялектикою, чи не менш догматичним соціо - економічним детермінізмом марксистського покрою з „базами і надбудовами", чи циклічністю того ж Геґеля, або Віко, Шпенглера і Тойнбі, чи циклічністю еліт Парето, чи вкінці сліпим припадком і імпондерабіліями, або всіма ними і ще іншими мірилами разом, включно з релігійним детермінізмом.

Можна міряти і осмислювати історію теж ґенераціями. Цей метод можна прикласти зокрема добре для визначення нашої політичної історії останніх десятиліть. Не перебільшимо, коли скажемо, що визвольна боротьба нашого народу тридцятих, сорокових і п'ятидесятих років на Рідних Землях і на еміґрації по сьогодні є в основному вислідом дії, труду і жертв тієї ґенерації, що її можна назвати націоналістичною в сенсі інтеґрального націоналізму. Її організаційно - політичним виявом була ОУН, яка опісля створила УПА і УГВР; яка розкололася на еміґрації і в Україні спершу на дві, а пізніше на три частини і яка в усіх її ідейно - програмових зрізничкуваннях, після менших і більших фраґментацій, трансформацій і еволюцій, у різних своїх формах і укладах, була організатором визвольної боротьби на рідних землях і головним фактором української національної політики на еміґрації.

Тут не місце переповідати докладніше історію націоналістичного руху від 1929, чи й раніше, з усіма конґресами ОУН і інших його інституцій; вичисляти поодинокі акції, осяги, конфлікти і зрізничкування. Та й не це є метою цієї статті. Нам йдеться лише про підкреслення того незаперечного факту, що ціла ця доба була націоналістичною, чи інакше кажучи, була твором „націоналістичної ґенерації". Тієї ґенерації, яка зараз, силою природи, спинилася напередодні закінчення своєї ролі, як активної і важливої політичної категорії тут на еміґрації. До речі, на рідних землях ця ґенерація закінчила свою ролю вже в 1950 роках. Не добровільно, очевидно, вона бо в основному або впала в активній боротьбі з німецьким і російським окупантом, або заповнила архіпелаги ГУЛаґу, вписавши в аннали модерної української історії нестерті сторінки геройства і посвяти. Вона дала теж виразно зформовану концепцію самостійного державнотворства і преціпну скарбницю суверенної політичної думки.

Інша, менша її частина, опинилася за кордоном, де вона стала головним політичним фактором у нашій діяспорі, в минулому і сучасному. І на її конті теж не мало позитивного, хоч не бракує і неґативного. Тут справа не в тому, що всі „історичні" конфлікти розігравалися в націоналістичному русі закордоном (1940 - 41; 1948; 1954). Зрештою, ґенеза і коріння їх звичайно сягали таки в Україну — в такому, чи іншому пов'язанні — та й були об'єктивні причини для цих конфліктів. Справа в тому, як вони відбувалися і до чого доводили внаслідок отого „як". Очевидно, що на це теж були „об'єктивні" причини. Виростаючи на орденсько - монократичному ґрунті з усіма його імплікаціями, націоналістичний рух не грішив внутрішньою толеранцією, взаємним вирозумінням і політичною співпрацею. Щойно в умовах тотальної боротьби з німецьким і російським тоталітаризмами, його основна частина відійшла від всякого монократизму, як в ідейно-програмовій ділянці (ІІІ НВЗУН 1943 року і доповнення конференцій ОУН з 1950 і 1952 рр.), так і в практичній дії (в боротьбі з московським окупантом у рядах підпілля й УПА найшлися й мельниківці). Був це фактичний, хоч організаційно неформальний, процес об'єднання в противагу до попередніх фраґментацій.

На Заході, в еміґраційних умовах, при відсутності тотального тиску ворога і безпосередньої боротьби, розвиток у націоналістичному русі пішов не по лінії об'єднання, чи бодай консолідації сил, а навпаки, радше в напрямі роз'єднання. І хоч тут говорилося і говориться постійно про потребу консолідації, порозуміння, поєднання тощо — на практиці процес порізнень і міжусобиць тривав і продовжується. І цей стан залишається на конті націоналістичної еміґраційної ґенерації, ба, щобільше, він це конто дуже обтяжує...

Чи свідома цього ця ґенерація? А якщо свідома, чи готова і спроможна вона ще зробити належні висновки?

Виглядає, що, якщо ця свідомість і є, — бракує конечних із неї висновків.

Застерігаємося згори, що не йдеться нам про якесь механічне організаційне об'єднання націоналістичних організацій, яке не є ані реальне, ні доцільне, але про щось зовсім інше, а саме: про нормальний стиль і атмосферу політичного життя нашої еміґраційної спільноти. А вони можливі лише в умовах практичного визнання і застосування „фер плей" і основних начал демократизму у нашому політикумі, якому тон і основне цілеспрямування надають якраз націоналістичні організації. Бо незалежно від того, чи український політикум на еміґрації буде розвиватися по двопартійному зразку Р. Борковського чи многопартійному М. Сосновського — засадничим буде

(Продовження на стр. 4-ій.)

ЧИ ТРЕБА „ЛІБЕРАЛІЗУВАТИ" ФРАНЦІЮ?

Париж. — Напередодні „сезону", тобто напередодні закінчення вакаційного періоду, в якому всі політичні, господарські й культурні справи притихають, президент Республіки склав перед мікрофонами радіо й об'єктивами телевізії заяву засадничого характеру, якою підсумовує три місяці свого урядування. Цей період преса називає „сто днів В. Жіскара д'Естена". Не треба хіба пояснювати, що поняття „сто днів" має своє історичне звучання: повернувшись із Ельби, Наполеон володів рівно сто днів, до поразки під Ватерльоо. Від того часу це число днів стало символом важкої та вирішальної проби для всякої влади.

В. Жіскар д'Естен визначився як економіст, людина, що думає і говорить числами. Тому всі майже заскочені, що в цій його декларації не було чисел. Пояснення просте: він уважає, що має винятково компетентний уряд і практичні деталі залишає міністрам, до яких має повне довір'я. Сам обмежився до узагальнень, що також мас засадниче значення: за три місяці зайшли зміни в стилю, в способі думання і діяння; обіцяє він дальші зміни також загального порядку, не уточнюючи нічого, бо все вимагає довгого часу, зусилля всього народу й залежить від зовнішніх умовин.

Загально президент з'ясував ті заходи, що вже були зроблені, й ті, що в проєкті: знесення цензури там, де вона була, повноліття у 18 років, дальші кроки в напрямі урівноправнення жінок, реформа в'язничного режиму, нові закони в справі розводів та абортів, більші податки для багатших, більші права синдикатів у підприємствах, негайна допомога старшим віком та опіка над каліками і т. п. Усе це, власне, являє зміну стилю суспільного життя, яку він почав сам від стилю своєї інвеститури й офіційної знімки: офіційні портрети у школах та державних установах зображуватимуть його не у всіх орденах, а в звичайному одязі, не в кабінеті, а на сходах президентської палати.

Як не дивно, але преса говорить про лібералізацію життя у Франції. Не можна стриматися від здивування: невже Франція була реакційною державою? Франція, у якій взагалі немає правих партій? Виходить, що була. Бодай у понятті молоді. Дехто сьогодні виразно говорить, що Жіскар д'Естен здійснив ряд вимог „революції 1968 року". І таки здійснив, починаючи від обниження віку повноліття і кінчаючи правом кожному ображати навіть президента; чи від знесення цензури у в'язницях і кінчаючи знесенням цензури фільмів. Старші дивуються дій характеристиці потягнень нового президента й його уряду, але молодь прийняла їх з симпатією та признанням, навіть та, що голосувала б проти нього, коли б у часі виборів мала право голосу.

І тут лежить суть успіху нового президента. Коли він здобув симпатії молоді, то здобув майбутнє. Тому недаром міністер юстиції, Леканює, представник в уряді т. зв. Центру й реформаторів, заявляє, що ліва опозиція тепер зовсім позбавлена програми, й чергове велике завдання саме його середовища — відтягнути соціялістів від союзу з комуністами. Та це справа окрема, про неї не згадував Жіскар д'Естен у своїй промові.

У господарських справах президент не давав порожніх обіцянок: господарські труднощі Франції пов'язані з труднощами міжнародними — загальною інфляцією та здорожінням нафти й сирівців. Тут від кожного народу вимагається багато зусилля і солідарности кляс. Коли в останньому триместрі ціни зросли на 4%, то платні на 6%. При таких перегонах годі говорити про боротьбу з інфляцією.

Тут президент бачить необхідність зусиль у світовому засягу, а в першу чергу на форумі Европейської Господарської Спільноти. Не зважаючи на винняткове важке положення, зокрема драматичне положення Великої Британії та Італії, він уважає необхідним іти до затіснення зв'язків між европейськими державами, зокрема до осягнення монетарної єдности. Але завершення господарського об'єднання повинно йти впарі з побудовою европейської політичної спільноти. При цьому він звернув увагу, що Европа у важкі часи мусить рахувати сама на себе, бо ось новий Президент ЗСА ні словом не згадав про европейські проблеми, перебираючи владу.

Ці пляни міжнародного порядку залежать від внутрішнього стану Франції: вона може виявляти ініціятиву тоді, коли сама міцно стоятиме на ногах. А це можливо, як вже сказано, при солідарності всього народу в господарському зусиллі та при політичному спокою. Закінчуючи цією проблемою свою декларацію, Жіскар д'Естен заявив: „Вибираючи мене, ви голосували за зміни, не дуже вірячи в їх здійснення. При спільному зусиллі поступ можливий, коли його здійснимо, тоді повіримо в те, в що не дуже вірили в часі виборів".

Які ж шанси на політичний спокій і спільні зусилля?

Шанси не такі й малі. Президент має досі запевнену більшість у парляменті: за ним голосують і правовірні ґоллісти і реформатори, і Центр. Опозиція справді має багато вибитих з рук атутів саме вищезгаданою зміною стилю і способу думання: вони промовляють до пересічного француза, зокрема жіночої частини загалу. Коли справді урядові вдасться провести „податкову справедливість" так, щоб

(Продовження на стр. 4-ій.)

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Ольга Вітошинська. ПОДОРОЖІ БЛАЖЕННІШОГО КИР ЙОСИФА УІІ 1968-1970 у світлі чужої преси. Праці Українського Богословського Наукового Товариства, том XX. Рим-Париж 1972, ст. 144 плюс 106 ст. фотографій.

Звільнення в 1963 р. Львівського Митрополита Кир Йосифа Сліпого з російського комуністичного заслання було світовою подією, а пізніше його довколосвітня подорож у роках 1968-1970 глибоко зворушила всіх українців у вільному світі та спопуляризувала українську приблему у всіх тих державах, які відвідував Блаженніший Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф. Українського Ісповідника віри приймали в себе президенти держав, прем'єри міністрів та інші високі світські і церковні достойники. Українці ентузіястично вітали свого мученика, вони були горді з того, що неукраїнська преса хоч раз справедливо заговорила про українців, пишучи з подивом і правдиво про їхнього святця - мученика за віру й нарід, та підкреслюючи те, що митрополит Сліпий не хотів стати російським п р а вославним патріярхом та відректися своєї віри.

Ольга Вітошинська заплянувала „зібрати відгуки світової преси в один збірник" і видати. Та побачила, що в одну книжку всі ті голоси не могли б увійти, бо їх було забагато, і ось перед нами тільки голоси чужої преси і то тільки з 1968-1970 років. В першому томі авторка подає відгуки неукраїнської преси в Канаді, ЗСА, Колюмбії, Венесуелі, Перу, Бразилії, Арґентіні, Параґваю, Австралії, Навій Зеляндії, Німеччині, Еспанії, Портуґалії, Вел. Британії, Франції, Австрії, Індії й Мальті.

У цих відгуках преси видно, з „якою увагою, пошаною, а навіть із побожним почитанням відносяться чужинці до нашого Верховного Архиєпископа. Голови держав, прем'єр-міністри, президенти соймів і сенатів приймали Блаженнішого на окремих авдієнціях із дотриманням офіційного протоколу, належного найвищим достойникам, із презентацією ґвардії, війська, з відогранням державних гимнів та увічненням цієї події на спільній знімці".

У післяслові авторка пише: „Проте, ці чужинці напевно не сподівалися, що незабаром, після цих тріюмфальних подорожів, — дехто з наших людей намагатиметься применшувати, а то й заперечувати, велич і значення такої великої цінности для українського народу, яким є безперечно Ісповідник віри. Це прикрий факт, але дивуватися йому не приходиться: адже за „Осанною" слідувало „Распни".

Арґентінський журналіст із часопису „Ескю" пише, що „Кардинал... воліє не говорити", але він таки подає те, що Верховний Архиєпископ оповідав українцям про своє звільнення:

„У 1962 році я був в одному з мордовських таборів уже такий ослаблений, що думав — швидко помру. Одного разу, коли я лежав на столі, який служив рівночасно і за постелю, підійшов до мене наглядач і запитав майже чемно:

— Діду, як чуєтеся, як маєтеся?

Тон його голосу і саме запитання було таке неймовірне і незвичне за ввесь час мого 18-річного побуту в таборах, що воно викликало в мене глибоке враження. Все ж таки я здобувся на байдужу відповідь:

— Так, як може бути у тюрмі...

— Добре, діду, — відповів він, швидко все це минеться...

Після цього принесли мені миску юшки, але справжньої теплої юшки. Ніколи в житті не видалася мені юшка більше смаковита! А далі перенесли до іншого бараку, дали мені ліжко з сінником. Чи уявляєте собі? Ліжко з сінником! Справжнє ліжко!"..

Це так зачалися перепетії зі звільненням пізнішого Кардинала. Не можемо через обмежений розмір статті навіть коротко згадати всі цікавіші місця із цієї тріюмфальної подорожі нашого Верховного Архиєпископа, але ще треба відмітити те, що твердив австралійський журналіст Рональд Макі у статті „Єпископ, якого москалі не могли зламати" („Ди Сидней Морнінґ Геральд", 8. X. 1968). Він впевняв, що головною особою повісти Моріса Веста „Черевики Рибалки", персонаж Кирило Лакота — базований на Кардиналі Йосифові. Ця повість була зфільмована в Римі.

Цінною частиною цієї цікавої книжки є понад 100 сторінок фотографій, які є живим документом того, що наш Верховний Архиєпископ таки найславніший українець наших часів. Ось відчиняємо книжку навмання і бачимо Блаженнішого на авдієнції в Елізейській палаті у президента Франції Жоржа Помпіду...

В книжці є Показник преси (ст. 133-435) і Показник прізвищ, міст і країн (ст. 136-143).

Авторка кінчає свою цікаву книжку такими словами: „Жаль, що наші недосконалі уми не вміють ще належно доцінити появи серед нас такої незвичайної постаті. Може жменька цих чужинецьких свідчень про його велич і святість, — краще промовлять до українців доброї волі, як усі переконування прихильників Блаженнішого та ідеї українського патріярхату. І може, врешті, зрозуміють, що так він, як і його заходи для її досягнення, — матимуть у нашій історії далекосяжне значення, без огляду на те, чи здійсниться вона ще за життя її Носія".

>□<

СВІТИЛЬНИК ІСТИНИ. Джерела до історії Української Богословської Академії у Львові 1928-1929-1944 рр. Частина перша. Матеріяли зібрав і опрацював *д-р Павло Сениця.* До друку приготовили *о. рад. Володимир Жолкевич, ред. Юліян Безкид і Ярослав Чумак.* Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи. Праці Греко-Католицької Богословської Академії, том XXXIУ. Торонто-Чикаго, 1973, ст. 719. Обкладинка Мирона Левицького. Накладом студентів Богословської Академії.

Автор цієї дійсно репрезентативної книги Павло Сениця присвятив її Основникові і Меценатові УБ Академії у Львові — Слузі Божому Кир Андреєві та Організаторові й Ректорові Блаженнішому Кир Йосифові та всім професорам і друзям, що живуть, і світлим тіням тих, що відійшли геройською смертю.

Вже в 1958 році був плян видати Пропам'ятну книгу про Богословську Академію, але з нього нічого не вийшло, бо Редакційна Колеґія була занадто розпорошена. Аж після звільнення Митрополита Йосифа з російської каторги ця думка віджила, її підтримував абсольвент Богословської Академії (тепер лікар) — Павло Сениця (закінчив Академію в 1939 р.). Професор Богословської Академії у Львові о. Василь Лаба пише в „Передмові", що д-р П. Сениця „взявся до здійснення цього задуму з гідним подиву завзяттям, яке можна пояснити тільки великим пієтизмом колишнього студента до своєї колишньої школи". Він не жалував ні часу ні грошей, вів широке листування з колишніми професо-

(Продовження на стр. 4-ій.)

Андрій Кіґіґак

НІЧНА РИБОЛОВЛЯ ВУДКАРІВ НА СЯНІ

(Актуальне в сезоні)

1

Над межами Перемиського та Ярославського повітів царювала одна з літніх ночей десь біля 1926 року, коли на залізничну зупинку Сосниця заїхав з Перемишля останній нічний особовий поїзд. Він зупинився тільки на мить, бо ледве вспіло з нього висісти четверо подорожніх, а вже дижурний руху в червоній „роґатифці" дав знак до від'їзду.

Паротяг декілька разів протяжно сапнув і почимчикував бадьоро в напрямі Радимно-Ярослав. Серед літньої тиші понісся над полями та лугами відгомін тритактового стукоту коліс об сталеві рейки - „штреки". Поволі все стихало, тільки слідом за поїздом час до часу червоніло на овиді небо, коли кочеґар докидав вугілля, та на останньому вагоні маячів ще деякий час червоний пункт безпечневого сиґналу.

Згадані четверо подорожніх — це були спортовці-рибалки, національно мішане з Перемишля товариство, яке товклося весь Божий рік по довколишніх ріках. Висівши, посідали на станційній лавочці, позакурювали і стали ждати на підводу, що мала виїхати їм назустріч. На опустілому після від'їзду поїзду пероні сумували анемічним світлом дві нафтові лямпи, за вікнами уряду руху хтось вистукував на телеграфі, а серед парної ночі віяло десь із піль запашним сіном. Котрийсь з рибалок необачно позіхнув і запала тиша. Аж затарахкотів візок. Вирішено не ждати і вийти назустріч. І, справді, за яких півкілометра від зупинки товариство повмощувалося на підводі, що її вислав організатор сьогоднішньої ловлі, старий Зємба, житель тих околиць, який вже за дня підшукав місця, де сидить „груба" риба. Зємба, віком так вже під сімдесятку, адміністратор маєтку Дрогойовского ключа графа Стадницького, допоміг його розпарцелювати між „кресофцув", але не забув і собі лишити 15-морговУ „дзялку". А, покріпившися „гідно" при тих фінансових трансакціях, сам себе „спенсіонував" і самітним доживав віку. Був це в кожному своєму „цалі" консерватист, бо з карт грав тільки преферанса, зі спорту признавав тільки рибальство, а, як вірний Габсбурґам, пив лише „оковитку". Він провів у тих околицях усе своє життя, знав їх історію і, як колишній орендар довколишніх рибальських „ревірів", влаштовував сам товариську риболовлю, не так задля риби, як ради випивки та анекдот.

Спочатку на підводі серед наших рибалок було тихо, аж коли в'їхали в село, а може тому, що якраз вийшов із-за хмар „білолиций", перший порушив тишу емеритований залізничний лікар із Хирова, Авсобський, до речі, вірменин. „Ну! і чому цесе село, як і залізнича зупинка називаються Сосниця, коли тут не видно ні одної сосни?" — Бо то, — почав своїм невідлучним „пане добгодію" перемиський математик проф. Богдан Шехович, — істогія така, так як пхефеанс, то є добга гіч, тільки... це не те, що бути в якомусь маленькому Хигові залізничним лікагем, кожню хворобу очеркувати з правила діяґнозою „ггипа", на кожній рецепті, на кожну недугу, написувати аспіріна, де вже в консеквенції й аптекар, подивившися на рецепту, робить поважну міну, киває зафрасовано головою, дає рецепті черговий нумерок і велить клієнтові прийти за дві години, може вдасться за той час лік спрезентувати. — „Но, но", — став у обороні лікаря емеритований харчовий підполковник Роман Максимович, „презес" рибальського товариства, — пане професоре, лікар це не учитель математики, що має в підручнику вже готові формули, на годині заїдає прецельки до вина) такі з чорнушкою і кменом), думає стало про будову власної вілли на закупленій вже площі і у висліді кінчає лекцію тим, що завдасть учням вивчити до найближчої лекції: „звідтидоти", щоби при кваліфікації було зайвим стосувати промоцію і — поїхав на риби". — О... так, — відгризався математик, — я і забув, що найкращі рахунковці, це військові інтенданти, вони сильні, не так в рівняннях, як в порівнаннях. І коли порівняють, що в підлеглих їм харчових маґазинах, є тільки одна третина того, що виказують книги, маґазин автоматично... горить".

Щоб перервати передчасну та гостру баталію в красномовстві, наймолодший тоді з товариства, автор цього скромного нарису, перезваний з-польська „Андроніком", порадив почекати з виясненням про походження назви Сосниця на Зємбу, з яким він на ту тему проґуторив вже на риболовлях не одну нічку. Старий знав це не тільки з двірських анналів архіву графа Дрогойовського, що їх перебрав з купном майна граф Станислав Стадницький, але і з усних переказів селян. І знову товариство замовкло. Серед нічної тиші скрипіли на піску колеса підводи, десь сканув на овиді метеор, в корчах пробуджена зі сну порушилася пташка, а в полі, певно в просі, вдарила стоеретипне, але якесь таке настроєве, перепеличка: „піт-пиліт", при тих „словах" підскакуючи головою вгору. Але з тієї, здавалося б, задуми, вибив товариство гуркіт воза та тупіт коней, коли в'їхали ми на пором, себто у Барич, куди нас пором перевіз. При тій нагоді відбігаю від теми, бо пригадався у зв'язку з тим старий анекдот. Висла під Дельонґою вже не тільки глибока, бо по ній їздять до Ґданська і Ґдині пароплавики, так звані „берлінкі", але і широка — з берега на беріг, на другий бік, голим оком ледве видно. Пором, як звичайно, держав жид. На другий бік треба було їхати з доброї півгодини. Їде тим поромом і монах францішканець. Погода ладна, соняшна, то ж простягнувся він на лавці порому і, обіпершися об борт порому, дрімає до сонця. Але, коли монах лягав на лавку, в русі впав поза борт порому у воду шнур, яким він був перепоясаний згідно з реґулою того чину. Тоді жид-перевізник: „Пане ксьондз, там упадл пану до води шнур".— „Ти, дурню, — каже ксьондз-монах, — то не єсть жаден шнур, а пас сьвєнтеґо Францішка". — Кік - кік! — каже жид, — Ти не тильно не пас сьвєнтеґо Францішка, а ти не пас навет еґо сьвінь".

(Продовження буде)

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗСА

Доповідь д-ра Лариси Онишкевич на тему „Винниченкова драма „Дисгармонія" та ідеї екзистенціоналізму".

Дня 19-го травня 1974 р. у Ню Йорку, відбулося наукове засідання Комісії для вивчення і публікації спадщини В. Винниченка, на якому науковий співробітник УВАН у ЗСА, д-р Лариса Онишкевич прочитала доповідь на тему „Винниченкова драма „Дисгармонія" та ідеї екзистенціоналізму".

Відкриваючи засідання, голова Комісії Григорій Костюк привітав доповідачку з її захистом дисертації в Пенсильвенійському університеті на тему „Екзистенціялізм у модерній українській драмі" й з одержанням наукового звання доктора філософії.

У доповіді Лариса Онишкевич, говорила, що в драматичній творчості В. Винниченко звертав уваґу на взаємозалежність особистого і спільного життя, вказував на потребу чесного поєднання особистого і загального щастя.

П'єсу „Дисгармонія" В. Винниченко написав 1905 року, беручи за тло політичні події на Україні того часу, коли царський уряд проголосив нову конституцію, а одночасно чорносотенці організували жидівські погроми.

У п'єсі діють молоді українці та одна жидівка. Всі вони є активними соціялістами-революціонерами. Для подружжя Ольги та Грицька прийшов час розпачу, розгублености і безсенсовности такого життя, яке вони досі вели. Грицько більше не може беззастережно виконувати партійні накази, шукає нової мети в житті, мріючи про гармонію між особистим і громадським життям. Ольга прагне самовиявлення, боїться, що родинне життя може знівелювати її особистість. Жидівка Лія після погрому впадає в песимізм і безнадію, аж поки не ідентифікує себе з жидівською громадою і вибирає шлях життя, як жидівка.

Автор зображує таких людей XX ст., яких суспільство намагається все більше підкорити своїм інтересам. В. Винниченко критикує таке становище, коли одиниця не має можливостей виявити в суспільстві свої особисті здібності, критикує існуючу суперечність між індивідуалізмом і колективізмом.

Герої п'єси „Дисгармонія" переходять через три етапи: 1) відчаю, зневіри, самотности, відчуття безсенсовности життя; 2) в критичних ситуаціях, після усвідомлення свого дотеперішнього „неіснування" вони починають діяти чесно, правдиво, щоб виявити свої прагнення і характери, тому шукають і вибирають свій новий шлях.

Самоаналіза, критично-межові ситуації, шукання і знаходження мети — це етапи екзистенціялістичного самовияву. Цікаво, що В. Винниченко висловив ці думки ще в 1905 році, коли в европейській драмі вони ще не знаходили свого місця. Зокрема кидається в очі подібність між думками В. Винниченка та екзистенціялістичним філософом Мартином Бубером (наприклад, його думки про спілкування між двома людьми, висловлені в 1923 р.) та екзистенціялістичним письменником Сартром, твори якого написані головно аж після 1944 року. Велика є подібність між Сартром і Винниченком у їхніх екзистенціялістичних ідеях, насамперед в підкресленні чесного і щирого вибору власного шляху з думкою про добробут суспільства.

По закінчені доповіді відбулись запитання та виступи, в яких взяли участь — Г. Костюк, А Гудзовський, І. Замша, С. Сімяник, Р. Рейнарович та інші.

І. З.

Ґвінея-Біссау стала незалежною державою

Лісбона. — Церемонія формального унезалежнення Ґвінеї-Біссау від Португалії була коротка і дуже проста. Португальський президент ґен. Антоніо де Спінола підписав 10 вересня документ, формально визнаючи незалежність колишньої португальської колонії і передав цей документ майорові Педру Піресу, голові делеґації Ґвінеї-Біссау. Президент Спінола і майор Пірес в часі церемонії зберігали повну мовчанку, а сам президент Спінола по переданні документу Піресу, відразу покинув залю.

Подія у Лісбоні і надання Ґвінеї-Біссау незалежности у самій Ґвінеї-Біссау не спричинили ніякого порушення. Справа в тому, що акт надання Ґвінеї-Біссау мав фактично тільки формальний характер, бо сама країна вважає себе незалежною і суверенною державою від 24 вересня 1973 року, коли то Африканська партія за незалежність Ґвінеї-Біссау і Кейп Верде односторонно проклямувала незалежність Португальської Ґвінеї, утворюючи нову державу під назвою Ґвінея-Біссау.

Євдокія Крива-Сташків пожертвувала 1000 дол. на Видавничий Фонд УМІ

У листі до голови Українського Музичного Інституту п-ні Сташків пише: „Я приїхала до Америки в 1910 р. 20-літньою дівчиною з Тернополя, шукати щастя. Я маю дві сестри і двох братів, яких батьки посилали до школи, а мене одну ні". Однак обдарована бистрістю ума, доброю пам'яттю і великою любов'ю до рідної пісні й музики, — вона знає багато народних пісень, які співає, і наших приповідок. — Вона каже: „Маю вдачу мого батька". З тяжкої праці й ощадностей вона жертвує на українські громадські цілі. Часто приходить до приятельки Соні Микитки, яка поінформувала її про працю УМІ, його потреби, про осяги нашої талановитої, музично обдарованої молоді, котра дістає в УМІ музичну освіту та пропаґує українську музику, про цінні твори наших композиторів, які (твори) лежать в манускриптах та чекають на фонди, щоб їх видати друком.

Пані Сташків відразу рішила у своїй шляхетній і жертвенній душі, допомогти, й прислала на цю ціль 1,000 долярів. Честь і слава Євдокії Сташків, яка стала найбільшою меценаткою УМІ.

Хто наступний?...

М. Б.

Старанням УВАН відбувся літній...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

суспільної думки. Конференцію відкрив заст. президента УВАН проф. Омелян Пріцак.

Учасники симпозіюму, яких було понад 20 осіб (науковці, докторанти і студенти різних профілів: історики, літератори україністи, арабісти, германісти, мистецтвознавці, письменники, філософи, фізики, електроніки, хеміки, архітектори, лікарі) в дружній, невимушеній атмосфері, на академічному рівні, мали нагоду продискутувати низку актуальних питань з української політичної історії, культури та літератури за останнє двадцятиріччя. Вільний від конференції час йшов на різні гри (волейбол, шахмати та інше), розваги, прогулянки і купання в гірській річці.

На закінченні літнього симпозіюму 23-го серпня д-р Олег Третяк від імени ініціятивної групи висловив подяку доповідачам і всім учасникам симпозіюму, а представник Академії проф. Григорій Костюк, підсумовуючи працю симпозіюму, зазначив про безсумнівну цінність і значення праці семінару, згадав імена видатних поетів нашої доби, батька і сина — Олександра Олеся і Олега Ольжича. Цим учасники симпозіюму скромно відзначили і вшанували тридцятиріччя з дня смерти цих двох відомих українських поетів. Г. Костюк також підкреслив високий рівень доповідей та дискусій над ними, від імени УВАН у ЗСА висловив подяку доповідачам та всім учасникам симпозіюму, а також і сподівання, що ця цікава форма організації літнього відпочинку й надалі практикуватиметься.

ЗСА розглядають можливість поліпшення відносин з Кубою

Вашингтон. — З достовірних джерел стало відомо, що уряд президента Джералда Форда почав серйозно розглядати можливості змін у політиці Вашингтону відносно Куби, бо Гавана натякнула, що хоче нав'язати кращі стосунки з Америкою. Колишній президент Ніксон продовж 5 з половиною років його президентури категорично відкидав пропозиції деяких американських політичних діячів знести дипломатичні і торговельні санкції проти Куби, а президент Форд натомість виявив зацікавлення поліпшити відносини з комуністичним режимом Фіделя Кастра, хоча зазначив, що Куба повинна „зробити перші кроки", головним чином, перестати „експортувати революцію" до інших латиноамериканських держав. Деякі спеціялісти від Південної Америки твердять, що від кількох років Куба дещо зменшила свою підривну та пропаґандивну діяльність в південній частині Західньої Півкулі і тому президент Форд тепер розглядає можливості поліпшення відносин з Гаваною.

Пам'яті д-ра Володимира Рудницького

(В сороковий день смерти)

Останньо, українська громада в ЗСА втратила визначного свого члена із старшого покоління, колишнього нотаря на рідних землях св. п. д-ра Володимира Рудницького. Відійшов він із цього світу в неділю 4-го серпня за своїми недавньо померлими шкільними колеґами: о. Соловієм, Левом Лепким, Осипом Навроцьким, д-ром Миколою Рибаком, і близьким приятелем д-ром Костем Паньківським. До останньої хвилини життя, не зважаючи на важку хворобу і щораз слабший організм, працював над своїми спогадми, що їх доволі багато написав, вміщуючи в укрїнських щоденниках і журналах.

Св. п. д-р Володимир Рудницький народився 15-го листопада 1890 р. у містечку Зборові в Галичині, в родині нотаря Івана Рудницького. Дід його був парохом і деканом у містечку Поморянах, недалеко міста Бережан. Батько Покійного не мав ще своєї постійної нотаріяльної канцелярії, його посилали на заступство в різні міста Східньої Галичини, тому син вчився у трьох гімназіях, у Самборі, Бережанах, а коли ненадійно наслідком нещасливого випадку батько помер 1906-го р., гімназійну матуру здав в Академічній гімназії у Львові. Найдовше вчився в Бережанах, бо від 3-ої до 8-ої кляси,і, як сам пише у спогадах про Бережани — там у гімназійному гуртку „Молода Україна" скристалізувався його український патріотизм. Підчас університетських студій у Львові, був учасником голосних подій в тому ж університеті в дні 1 липня 1910 р. Був членом Головної Управи Українського Студентського Союзу, Кружка Правників, членом Дисциплінарної Комісії і головою Драматичної Секції Союзу, а також головою Комітету для вшанування пам'яті погиблого від польської кулі — Адама Коцка. Закінчивши правничий факультет Львівського університету, практикував у нотаріяльному бюрі. Брав участь, як поручник австрійської армії у Першій світовій війні і попав в італійський полон, Наприкінці війни був співтворцем зорганізування більших військових формацій з полонених українців для висилки їх до краю, на допомогу у боротьбі за державність України.

Доки закінчив нотаріяльну практику, його йменовано нотаріяльним субститутом у місті Бродах. Там, пізнавши його і маючи до нього довір'я, члени політичної партії УНДО обрали його головою Повітового Народного Комітету, був теж головою „Української Бесіди" і головою Надзірної Ради ПСК, а українці виборці вибрали його ще й радним і асесором міста Бродів. Звідтіля перейшов на нотаріяльне заступство до міста Городенки. В дуже короткому часі місцева українська громада запросила його до праці в Т-ві „Рідна Школа", яке утримувало українську приватну гімназію, обрали його теж головою Надзірних Рад Районової Молочарні та Українбанку в містечку Обертині, де згодом був вже постійним нотарем, також був членом Повітової Ради і Повітового Виділу.

У всіх місцях свого побуту, Покійний старався якнайкраще і з якнайбільшою увагою і користю виконувати довірені йому обов'язки, а маючи певні урядові зв'язки як нотар з владою — не один раз допоміг нашим громадянам чи установам, про що мало хто знав і вголос не говорив.

За совєтської окупації був нотарем у польському місті Дембіца і там був делеґатом Українського Центрального Представництва на цей повіт.

На скитальщині проживав у Форальберґу (Австрія) і там після приходу французької окупаційної влади, був заступником голови Українського Крайового Комітету, головою Контрольної Комісії Т-ва Українських Ветеранів і йому французька військова управа доручила бути адвокатом і оборонцем біженців-чужинців перед французькою владою і військовими судами. Спогади про свою тодішню адвокатуру, написав Покійний дуже цікаво з великою правничою ерудицією друкував їх у щоденнику „Свобода", що звернуло на нього очі української спільноти з уваги на зміст, форму і своєрідний стиль писання.

Переселившись до ЗСА проживав у Філядельфії, де спочатку важко фізично працював, як більшість української еміґрації, але громадська вдача не дала йому думати тільки за себе, вже вкоробрано його головою відділу Об'єднання б. Вояків Українців, згодом головою Головної Контрольної Комісії та членом Головної Управи тієї організації, заступником голови місцевого Відділу УККА і головою Громадського Суду. Визначні прикмети його характеру, його знання й уміння, небуденний інтелект спонукали українську громаду у Філядельфії віддати в його руки, повних 16 років, головство в Літературно-Мистецькім Клюбі для плекання і зберігання української національної культури, покі важка хвороба не дала змоги далі вести це культурне діло. За труд, діяльність й уміле керівництво на високому рівні вдячні члени відзначили його Почесним членом цього ж Літературно-Мистецького Клюбу. Довгі роки трудився Покійний для добра української громади у Філядельфії, а коли не стало життьової сили і підупало здоров'я, примушений був покинути цю працю, що давала йому вдоволення з добре виконаного громадського обов'язку.

В останніх роках свого життя писав багато про давнє, минуле, останньо працював над спогадами про родинне гніздо свого роду — „Соняшні Конюшки". Писав теж спогади про великого Митрополита Андрея і про знаного політика і економіста д-ра Євгена Олесницького, в якого деякий час ще перед Першою світовою війною був приватним секретарем, написавши „Два велетні", також спогади про знайомство з начальним вождем УГА генералом Мироном Тарнавським — „Зустріч з генералом М. Тарнавським".

Вже давніше вміщував цікаві спогади в українських журналах і щоденниках, що друкувались в журналі „Сучасність", а також у щоденнику „Свобода". Написав дуже гарний спогад про шкільні гімназійні часи в місті Бережанах, де зворушливо із синівською відданістю згадує свого батька, що в цьому місті передчасно помер. Цей спогад вміщений в альманаху „Бережанська Земля", як один із кращих з тих часів нарисів: „Незабутнє — давно минуле".

Такі спогади і писання, як „Втрачені надії", „За українську мову", „У Бродах", „Вісім літ у Городенщині", „Один срібний і чотири золоті ласки", завжди будуть мати літературну вартість, а також важливі й для істориків нашого минулого, бо це був час великого підйому нашого народу і боротьби за власну державність.

Покійний д-р Володимир Рудницкий був всесторонньо освіченою людиною, крім свого юридичного знання як нотар в краю чи адвокат у французькій окупаційній зоні, добре визнавався у театральних проблемах, коли вже давніше написав спогади з театрального життя: „Мій флірт з Мельпоменою", знав історію, літературу, пильно слідкував за політичними подіями у світі, був людиною із всебічним знанням, високої особистої культури, знавець товариських форм, що їх виніс з родинного дому, та які з'єднали йому багато приятелів. Був людиною права і закону, а кожне порушення дуже його обурювало і проти цього завжди виступав. Дуже болів над повним занепадом моралі й етичних норм у співжитті людей чи політичних діях навіть посеред найвищих державних діячів, що дбали про свої інтереси чужим коштом, здебільша матеріяльного характеру, про власну хвальбу, славу і пишноту та почували себе в праві торгувати чужими землями і цілими народами тоді, коли явне насильство йшло перед Божим і людським правом.

Для української еміґрації в діяспорі гаряче бажав повної консолідації і одного національного протимосковсько-большевицького фронту, бо й у тому напрямі діяв.

Відійшла від нас дуже вартісна людина з великим знанням і життьовим досвідом — український патріот і державник. Болюча втрата діткнула українську громаду на еміґрації, бо таких людей вже небагато залишилось в живих і немає ким їх заступити. Дня 8-го серпня 1974 року спочив вічним сном в Бавнд-Бруку серед гідного його окруження — президентів, міністрів, генералів, старшин і вояків національного війська, Владик і священиків обох українських Церков і багатьох добрих синів і доньок нашого народу.

Богдан Бородайко

Кипрські греки і турецькі лідери продовжують розмови

Нікозія. — Не зважаючи на гострі й непримирливі публічні заяви, президент Клерідес і віцепрезидент Денкташ, які є офіційними речниками грецької і турецької спільнот на Кипрі, продовжують вести переговори в справі мирного полагодження конфлікту. На основі всіх дотеперішніх даних можна припускати, що справа поділу Кипру на грецьку і турецьку частини практично вже перерішена. Віцепрезидент Денкташ заявив, що в його опинії треба буде перевести переселення турків з грецької території, а греків з турецької і в цей спосіб забезпечити тривалий мир на острові. У цьому він має повну підтримку турецького уряду і крім того спирається на турецьку збройну силу на острові. Грецький уряд обмежується виключно до дипломатичної акції, але ледве, чи зуміє забезпечити всі дотеперішні права греків на Кипрі.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

21-го вересня 1973 року на 81-му році життя, нашого Незабутнього

МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п. проф. ВАСИЛЯ БІЛИНСЬКОГО

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

в церкві св. Івана Хрестителя при Кліппверт вул. в Детройті в суботу, 21-го вересня 1974 року

в год. 8:30 рано

В цей сумний день, просимо Рідних, Друзів і Знайомих помолитись за спокій Його Душі.

Дружина — МАРІЯ
з Дітьми і Внуками

У глибокому смутку повідомляємо наших Рідних, Друзів і Знайомих, що в суботу, 27-го липня 1974 року о год. 12:30 по пол., у Торонто, Канада, відійшла у Вічність на 69-му році життя

бл. п. ЯРОСЛАВА з КРОХМАЛЮКІВ РЕБРИК

ПАНАХИДИ за душу Покійної були відслужені в каплиці Кардинала при вул. Аннет у понеділок і у вівторок вечором.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ і СВ. ЛІТУРГІЯ відбулися в середу, 31-го липня ц. р., в церкві св. о. Миколая в Торонті, Канада.

Тіло Покійної спочило на цвинтарі „Проспект".

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Опечалена родина.

АПОЛЬОНІЯ КРОХМАЛЮК — мати
ВАСИЛЬ КРОХМАЛЮК з родиною — брат
д-р ЛЮБОМИР КРОХМАЛЮК з родиною — брат
ЄВГЕНІЯ з КРОХМАЛЮКІВ ОНУФЕРКО — кузенка
Ближча і дальша Родина в Канаді та Україні

Замість квітів на могилу Покійної, просимо складати пожертви на фонд оборони Валентина Мороза.

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. ЛІДІЇ МИРОСЛАВИ зі ЗАЯЧКІВСЬКИХ БАРАБОЛЯК

складає на цілі НТШ в ЗСА суму 10.00 долярів

Бриджпорт, Конн. — Степан ВОЛЯНСЬКИЙ

Замість квітів на могилу

бл. п. Февронії Герасимович

на пресовий фонд „Нашого Життя" зложили 25.00 долярів.

Owego, N.Y. — Д-р Володимир і Мелянія КОКОРУДЗ

Замість квітів на могилу Дорогого Вуйка

бл. п. МИКОЛИ АНАСТАЗІЄВСЬКОГО

складаю на Фонд „Церква в Потребі" 15.00 долярів.

Дорогій Родині щирі вислови співчуття.

Ню Йорк, Н. Й. — Антоніна ЛОПАТИНСЬКА

Замість квітів на могилу нашого Дорогого і Незабутнього Приятеля

сл. п. МИКОЛИ АНАСТАЗІЄВСЬКОГО

складають на Патріярший Фонд „Церква в Потребі":

Наталія ОЛІЙНИК $15.00
Александра ШКОЛЬНИК 15.00

„ОСТАННІЙ" ОБОВ'ЯЗОК НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ҐЕНЕРАЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

їхнє практичне взаємовідношення і їхній „модус операнді", а не самі організаційні форми. Очевидно, що при унормалізуванні міжпартійних відносин є шанси теж і на ділово-організаційні конфігурації, якщо не фузії поодиноких націоналістичних середовищ.

Націоналістична еміграційна ґенерація не дописала в трьох засадничих відношеннях, які і надалі обтяжують її важким боргом перед історією: а) вона не зуміла синхронізувати своєї акції в допомогу боротьбі народу в Україні; б) не розв'язала справи відношення до молодого покоління на еміграції, зокрема його інтелектуального світу, в аспекті забезпечення продовження своєї політичної дії; в) не поставила якслід зовнішньо-політичної інформації під кутом вимог України.

У першому випадку маємо на увазі не лише екстремні вияви міжусобиць між бандерівцями і мельниківцями безпосередньо після розколу 1940 і 1941 років. Погодимося, зрештою, із думкою тих, які саму можливість будь'якої синхронізації в тодішніх умовах вважали б просто чудернацьким сном. Такі були обставини та їхній „логічний" розвиток і чогось іншого важко було сподіватися. Але не було синхронізації теж і в сорокових і п'ятидесятих роках в середовищі ОУН(р) — УПА — УГВР. І не було його між націоналістичними організаціями в 1960 і 1970 роках по відношенні до руху самооборони в Україні того часу. Навіть ініціятива високих духовних чинників у тому напрямі не дала сподіваних наслідків. І нічого дивного, що ворожій стороні було так легко аранжувати „аферу Добоша" чи інші акції того і подібного порядку. Вражає при тому якась нечувана, гейби сліпа, парадоксальна паралельність: напередодні війни обидві ОУН уважали себе частинами ОУН в Україні. Так само в 1950 роках ЗЧ ОУН і середовище ЗП УГВР орієнтувалися теж на Україну, старалися вдержати зв'язки з краєвими проводами, визнавали їх итд; у 1960 роках всі три націоналістичні середовища, як і ціла еміграція, поставилися позитивно до самооборонного руху і його самвидавної діяльности. Але в жадному випадку не здобулися на „модус кооперанді" між собою по лінії краю, на який могли піднятися, наприклад в час II-ої світової війни і французи, і поляки, і норвежці й інші. Цей факт, що вже сам брак належного порозуміння і узгіднення в краєвих справах на еміграції безмірно полегшував роботу ворожої сторони, яка цілість своїх акцій держить в одному центральному оперативному штабі, немов би не доходив до свідомости політичних провідників.

Стан нарибку в поодиноких політичних середовищах — теж відомий. До речі великою мірою він є якраз наслідком своєрідної дискредитації української політики різними проводами — поодиноко і спільно.

Це довело до значної „деполітизації" молодшого елементу, який почав шукати свого вияву поза „українською політикою", або в найліпшому разі в опозиції до „естаблішментських" формацій (як напр. певні кола ТУСМ), в чужинецьких організаціях і рухах та на громадському „апартійному" відтинку. З'явилися теж виразні тенденції заступити політикум своєрідним позитивним культурництвом і етнічним професійно - науковим „самозакріпленням" аполітичного характеру в інтеліґентських, професійних колах. Самі по собі ці явища дуже потрібні і корисні, але вони в жадному разі не можуть бути підміною для національної політики, якщо еміграція має бути дійсно політичною і активною в допомозі визвольній боротьбі народу.

На тому тлі II СКВУ був не лише виявом громадських консолідаційних тенденцій серед молодшого покоління на базі нової демократичної західньої суспільно - політичної культури, але й осудом і афронтом та недовір'ям до „української політики", яка й ідентифікується в основному з „націоналістичною ґенерацією".

Якщо йдеться про зовнішню інформацію, то вона не лише часто була аматорською, припадковою, без глибшого науково - професійного підкладу і тенденційно „фразеологічною", але й не раз спрямованою більше на „внутрішній ринок", між на чужинецькі „політичні антени".

Чи існують передумови для знормалізування нашого політикуму і евентуальних навіть нових організаційних поєднань та конфігурацій, які внесли б новий стиль у наше політичне життя та створили ґрунт для включення ширших кіл еміграційної молоді у нього? А передовсім піднесли б його на рівень належної політичної культури?

На нашу думку такі передумови в засаді є і процес нормалізації треба починати якраз від їхнього осмислення, поширення і закріплення.

Почнемо з „основи основ" націоналістичних формацій, а саме їхніх програмових заложень. Всі вони не лише самостійницькі і державницькі (незалежно від того, що дехто намагався і тут „поділити" націоналістичний табір з власних вузьких, часто особистих, спекулятивних мотивів, а дехто, мабуть, під відповідною інспірацією з ворожого боку), але й їхні ідейно - програмові плятформи взаємно себе не виключають. Зокрема після останніх тенденцій в напрямі визнання демократичних начал, які меншою чи більшою мірою, щонайменше теоретично, найшли своє відзеркалення в постановах усіх середовищ. У всякому разі у них всіх багато спільного і у свій час, наприклад, Лев Ребет писав зовсім правильно, що політичні програми всіх українських партій і середовищ є в своїй основі „соціялістичні".

Змінилося теж становище поодиноких груп між собою, і зокрема в їхньому ставленні до визвольної боротьби під час і після Другої світової війни. Так, напр., мельниківці зробили чималий крок вперед від „Лісу в правдивому освітленні" до визнання УПА і оборони в'язнів, колишніх учасників не мельниківських тодішніх підпільних формацій.

Існує теж однозгідне засадниче становище у питанні самооборонного руху 60 і 70 років в Україні, незалежно від таких чи інших, вузько - спекулятивних нераз, інтерпретацій під кутом власних партійних інтересів.

І вкінці існує відчуття загального звуження політичного активу та конечність акумуляції нових сил. Ця вимога посилюється якраз в теперішній момент, коли Москва зуміла повернути „детант" у свою ґлобальну дипломатично - політичну і економічну офензиву та одночасно робить заходи, щоб спаралізувати і послабити українську еміграцію.

Вже цих чотирьох передумов вистачає, щоб здійснити нормалізацію нашого політичного життя, під умовою, що політичні проводи націоналістичної ґенерації переставляться ментально на її здійснення і позбудуться старих монократичних практик. Бо якраз це і є конечним для скріплення ефективности політичної дії еміграції, і для відкриття дверей для молодого нарибку з політичним профілем.

Хто це може зробити? На мою думку тільки проводи націоналістичної ґенерації, які надають тон нашому політичному життю. Є малі, наприклад, надії на те, щоб це могла зробити наступна, молодша ґенерація, яка стала сьогодні, чи стане завтра, на чільних позиціях у цих середовищах. Причина цього дуже проста. Проводи націоналістичних організацій у більшості випадків не розв'язали теж якслід питання вирощення власних провідних кадрів. У своїй більшості ці кадри не мали змоги належно політично рости, а часто якраз „виростали" в атмосфері еміграційного партійного розбиття та взаємопоборювання і робили „партійну кар'єру" виключно завдяки їхній лояльності супроти своїх провідників та „формувалися" у їхніх розграх та пересправах з іншими середовищами. Деякою мірою, це апаратного типу ґарнітур, без власної глибшої думки, збюрократизований і заабсорбований звичайно більше „клюбами", „кооперативами", „визвольними фондами", „здвигами" і щоденними організаційними проблемами тощо. Для декого з них, наприклад, думка про евентуальне поєднання чи узгіднення з іншим середовищем часто може навіть асоціюватися з загрозою для власного „посту". Якраз ця частина провідного апаратного ґарнітуру причинилася не малою мірою до закостеніння і самоізолювання поодиноких середовищ, і в чисто політичному аспекті не вийшла поза межі інерції, визначеної її провідниками. В додаток, вона не має власного політичного капіталу, що його посідають сеньйори націоналістичної ґенерації, і який дає їм в руки інструмент для зреалізування потрібних змін у міжпартійних відносинах.

Чи здобудуться вони на це зусилля і виконають свій обов'язок перед народом і еміграцією?

За ними і ніким іншим — не саме слово, але діло.

ЧИ ТРЕБА „ЛІБЕРАЛІЗУВАТИ" ФРАНЦІЮ?

(Закінчення зі стор. 2-ої)

не наставити проти себе капіталу, а здобути нові джерела прибутків для соціяльних видатків, то цим буде здобутий основний атут.

Інфляція і ріст цін не мусять поставити робітництво проти уряду, бо всі звикли до думки, що це світове явище й за нього годі обвинувачувати уряд. Традиційне обвинувачення йде проти великих підприємств і комерсантів. Коли уряд тут щось покаже позитивного, то виграє засадничу партію. Обіцянки зниження цін на 5% на деякі продукти широкого вжитку (в порозумінні з комерсантами) в обличчі деякого відпруження на міжнародному ринку сирівців — має перспективи здійснення. Лишається питання обмеження кредиту, що загрожує банкрутством до двох тисяч підприємств, зокрема малих і середніх.

Тут годі легко собі дати раду, бо як боротися з інфляцією, не зменшуючи кількости гроша в обороті? Але у Франції, хоч і нема американської системи кредиту, все ж надто багато підприємств живуть самим кредитом, без власного капіталу. Упадок тих підприємств, чи їх частини, може обійтися без катастрофи загальної. А робітництво, що являє зброю в руках лівої опозиції, цим не буде зражене. Скорше навпаки, коли брати до уваги національну прикмету французів: заздрість до багатшого й такого, що фізично не працює.

Синдикати не прийняли надто позитивно заяви президента. Але це ще мало значить: якщо уряд потрапить переконати загал, що дійсно йде дорогою покращання „способу життя", то робітничі маси не мусять іти за синдикатами. Часи політичних страйків минули у Франції давно. Якщо уряд погіршить життя багатших коштом поправи положення найбідніших, то виграє. І виграє більше як сучасне. Може виграти й майбутнє. Може навіть виграти політичну проблему розбиття альянсу соціялістів із комуністами.

Т. Дж.

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

рами й студентами Академії, зібрав багатющий матеріял, який був в університетських бібліотеках та музеях різних держав та запросив до співпраці всіх, хто тільки міг чимсь причинитися до появи цієї книжки, яка наскромно називається „джерелами до історії", але в дійсності „Світильник істини", як пишеться на 683 сторінці, є „документальним літописом тієї школи, яка безліччю ниток була пов'язана із життям - буттям усього народу на західніх землях України".

Книжка має 19 розділів. 20-ий розділ охоплює 75 сторінок, на яких вміщені 116 світлин. Крім цього в тексті подано понад 70 фотографій.

У „Світильнику істини" напочатку розповідається про основника Академії Митрополита Андрея Шептицького й про її організатора о. проф. Йосифа Сліпого. В дальших розділах коротко подано про виховання духовенства в інших країнах і в нас. На цьому історичному тлі виникає Українська Богословська Академія, заснована в 1928 і відкрита в 1929 році.

Окремі розділи присвячені статутові цієї високої школи, викладам, професорській колегії, організації наукової праці, бібліотеці й музеєві, церкві і їхній організації та адміністрації. В кінці цієї поважної наукової книги надруковані резюме українською, англійською, французькою, італійською й німецькою мовами та індекс імен (ст. 693-715).

Ректор Академії Йосиф Сліпий здійснював задуми Митрополита Шептицького: виховати високоосвічених кандидатів на майбутніх священиків - п р о відників народу... „Наука робить велетенські поступи, виринають нові релігійні й моральні питання, культура змінює почасти свої основи й напрям, в суспільному житті священик стає перед іншими умовинами, для яких не вистачають старі методи".

У навчанні Академії брали до уваги те, що вона мусить „узгляднювати потреби народу та стояти в зв'язку з народом". І ця висока школа це своє завдання повністю здійснювала, її студенти й абсольвенти були щирими народними працівниками.

Хоч рівень навчання в Академії був справді високий, на університетській вишині, то ця наша висока школа не могла домогтися в Римі права надавати наукові титули - докторати, бо польський уряд на це не погоджувався.

Протягом існування Богословської Академії 1928-29 — 1944, з двома воєнними роками перерви, студіювало на обох семестрах, теологічному й філософічному — 6,040 звичайних і 63 надзвичайних студентів. Закінчило студії 538 звичайних і 5 надзвичайних студентів.

На сторінці 269 ми знайшли помилку: замість „д-ра Чехівського" має бути „Чеховича".

Закінчимо ці рядки про „Світильник істини" словами з цієї цінної й цікавої, навіть для ширшого читача, книжки на 683 сторінці:

„Сьогодні в Україні офіційно Українська Католицька Церква не існує, в руїнах також опинилася її вірна дитина, Богословська Академія. Але треба повторити за поетом повні надії слова: „Нон омніс моріар" (Не все пропало). Залишилися нам дорогі спогади, а водночас вказівка на майбутнє. Окремі люди минаються, але нарід живе вічно. Оживе напевно і наша славна Академія на славу Бога і України. Господь нам її дав, Господь дозволить нам її відбудувати, нехай буде прославлене ім'я Його навіки!"

В УКРАЇНІ ВИПУЩЕНО ФІЛЬМ „СЛУГИ ЄГОВИ"

Київ. — Газета „Культура і життя" з 5 вересня коротко інформує, що Українська кіностудія хронікально-документальних фільмів випустила фільм „Слуги Єгови". Автори сценарію І. Кочан і А. Федоров, режисер А. Федоров, оператор Н. Степаненко. Газета пише, що „в основу фільму покладено судовий процес, що відбувся нещодавно у м. Рівно над активними проповідниками забороненої радянським законом секти „Свідки Єгови".

ІРЕНА

(Пам'яті Ірени Гнатів — в четверту річницю смерти)

У залях „Української Централі" в Нюарку, Н. Дж., понад двадцять років тому, відбувалися травневі вечерниці. В перерві я зайшла до однієї з кімнат Централі, приміщення фотографічного заведення Ф. Луцишина і там вперше зустріла молоде подружжя, Ірену й Василя Гнатових.

Ірена в темносиній суконці у білі крапочки, елегантна, молода, гарна, повна здоров'я, з волошковими очима, підійшла до мене і сказала: „А я вас знаю, і бажала б, щоб і ви мене ближче пізнали". Ми познайомились і між нами на довгі роки заіснували дружні відносини в праці для громади, зокрема для молоді.

Сл. п. Ірена відійшла від нас, залишаючи дуже живі і свіжі спомини перебутих з нею зустрічей, розмов, спільної праці в громаді й для громади. Вона була незвичайно рухлива, обов'язкова, послідовна. Кожний намічений нею плян в суспільно - громадській праці вінчався успіхом. Безпосередня, не горда, ввічлива для старших і молоді, здавалася близькою для всіх, чим з'єднувала багатьох для праці в громаді.

Займаючи відповідальні пости в управах багатьох організацій, зокрема у Відділі УККА, Союзі Українок, Народному Домі, Клюбі Матерей при Школі св. Івана Хрестителя, знаходила час зразково піклуватись родинним вогнищем: виховала двох синів у вірі до Бога й любові до України, була вірним, сповненим любов'ю другом свого чоловіка. Працею в одному з банків підсилювала фінансово матеріяльні потреби родини.

Сл. п. Ірена була організатором в громаді багатьох успішних імпрез, останньою імпрезою були Січневі Роковини. В програмі була сценка Р. Завадовича „Радісна Хвиля". Сценка вимагала великого вкладу праці, багатьох проб з 24-ма виконавцями, дівчатами віком понад 16 років, а також декораційного, світляного і звукового оформлень, стилевих народних одягів для виконавців. Сл. п. Ірена вклала в поладнання цих справ увесь свій організаторський хист і десятки годин праці. Сценка мала повний успіх, громадянство й виконавці зворушились до сліз. За кулісами Ірена обійняла мене і мого чоловіка та зі сльозами в очах сказала: „Чудово! Я така рада!.. Ну, але чого я плачу?"

Хто б подумав, що це буде її остання імпреза? Хто б подумав, що за вісімнадцять місяців не буде в живих цієї енергійної, повної посвяти для добра української громади людини? Хвороба і смерть прийшли так несподівано, що просто важко було повірити, що це факт.

Передчасно відійшла на вічний спочинок людина, якій ще належалося життя, і життя якої потребує її Родина і українська громада.

Іванна Кононева

СПОРТ

„Чорноморська Січ" — „Тигри", Трентон 2:2 (1:1)

Українське село Бавнд Брук, 25 серпня. — Тут на футбольній площі українського села, у рямках „Стейтового Дня УНС" відбулися товариські змагання „Ч. Січі" з дружиною УСТ „Тигри" зі столиці Ню Джерзі, Трентону. Як і попереднього року на цій самій імпрезі, цьогорічна зустріч закінчилася ідентичним ремісовим вислідом 2:2.

Ведення 1:0 для „Ч. Січі" здобув Ю. Ілемський з подачі Фарміґи, але ще перед перервою Р. Самокиш вирівняв для „Тигрів" 1:1. Швидко після перерви Р. Самокиш здобув свого другого гарного голя дня, завдяки якому „Тигри" вели 2:1 до 76-ї хвилини, коли в свою чергу Любомир Лужняк встановив рівновагу 2:2 і цей вислід не змінився до закінчення змагань.

У цій зустрічі гарна й амбітна гра „Тигрів" завдала багато труду більш досвідченим „Січовикам", які виступили до цих змагань без ряду своїх стандартних футболістів (Ткача, Юрчака, Марущака, Монтана, Адамкевича), що з різних причин не змогли прибути на цю зустріч. В такому вигляді наші трентонські друзі зможуть в цьому сезоні добитися гарних успіхів, чого щиро бажаємо УСТ „Тигри".

Склад „Тигрів": Г. Огроднік, Р. Кракер, К. Фроебе, В. Лишак, Ю. Зрада, С. Каніцький, Р. Петруняк, Ф. Барковський, Б. Огроднік, Р. Доебурі, М. Мартиненко, В. Булат, Д. Кракер, Р. Самокиш, К. Грей.

Склад „Ч. Січі": Я. Вільчинський, Белегай, Александрович, Л. Вільчак, В. Вільчак, Гіль, В. Бакун, Лужняк, М. Фарміґа, О. Фарміґа, Леонів, Ю. Ілемський, Р. Сольчаник.

О. Твардовський

ДВА ЧЛЕНИ УРЯДУ ЗАЯВИЛИСЯ ПРОТИ ПРОПОЗОЦІЇ ЕКОНОМІСТІВ ЗВІЛЬНИТИ ГРОШІ

Вашингтон. — У п'ятницю, 6-го вересня, секретар скарбу Вілліям Саймон і Елен Грінспен, новоназначений голова Ради Економічних Дорадників при Білому Домі, заявили, що не погоджуються з порадами великого числа економістів, які на конференції в четвер, 5-го вересня, радили Урядові звільнити гроші. Саймон і Грінспен твердили, що збільшення постачання грошей не розв'яже проблеми з інфляцією, а може навіть її погіршити.

ТАРЗАН, 7175. СУДДЯ ЕРИК БРАНД

Ми вже тут, Тарзане! Це міська в'язниця і будинок суду — все під одним дахом!... Сподіваюся, що застанемо суддю Бранда!

Здоров, Ерик! Чи маєш кілька вільних хвилин для мене й мого приятеля Тарзана?

Петро Крисп!... Здоров!... Як-ся маєте, Тарзане?

Ти, Петре, зробив добре діло, переловлюючи цих браконьєрів... Я присуджу їм максимальну кару, коли вони станують під суд.

Це в більшості Тарзанова заслуга!... Тепер ми хочемо зробити ще більше, щоб зліквідувати це лихо!!!